

руйнування європейських та загальносвітових цінностей. Отже, загальна криза вартостей залежить від їх врівноважування в національному масштабі. Попередити це можливо через об'єднання зусиль на ґрунті національних демократичних засад та бажання міжнародної спільноти у захисті сталих світових цінностей.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Настрої. Настрої та оцінки загроз українцями, 2019. In: http://ratinggroup.ua/research/ukraine/nastroeniya_i_ocenka_ugroz_ukraincami
2. Рогожа М. Байдужість як феномен сучасної культури. В: Практична філософія. 2004. 1(11). С. 76-81.
3. Філіп де Лара. Що не так із цінностями? Чому принципи існування суспільства стають порожніми абстракціями, 2018. In: <http://tyzhden.Ua/World/218615>
4. Baeva L. Values of Mediasphere and E-Culture. In: Przegląd Wschodnioeuropejski. 2017. VIII/1. P. 177-178.
5. Wolniewicz B. Filozofia i wartości. Warszawa, 2018.

Зоряна ГНАТІВ

*кандидат філософських наук, доцент
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка,
Дрогобич, Україна
gnativz@ukr.net*

ДУХОВНІ ЦІННОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ: ГЕНЕТИЧНІ МОДЕЛІ БУТТЯ

Проблема руйнації духовного середовища є глобальною проблемою, що переживає людство в сучасному світі. Брак цінностей, чи їх викривлення загрожує деградації та дегуманізації культури, деградації людини/суспільства, що призводить, як ми бачимо на сьогодні, до непоправних трагічних втрат. Найбільш серйозною проблемою на початку ХХІ століття є тотальний хаос, причиною якого є глобальна криза духу. Сьогодні вся Україна бореться з темрявою і злом, страждаючи від імперії зла, захищаючи від воєнного вторгнення смертоносного «руського міра» себе, своїх дітей, свої домівки, свою державу, свої цінності.

Попри важку боротьбу за життя та державу, попри руйнуванні і горе, біль і страждання ми невтомно працюємо та віримо у нашу перемогу. Тому тема духовних цінностей, які становлять основу нашого миролюбивого народу, тема пізнання себе та інших, мудрості співіснування в історичному часі та просторі є неабияк актуальною.

Як зазначає М. Михальченко: «Сьогодні триває процес синтезу класичних, неокласичних і постнеокласичних підходів, він відбувається у взаємозв'язку двох пізнавальних підходів до всесвітньої історії, цивілізації: генералізації (генералізувальний підхід) (пошук узагальнення, бачення загальних закономірностей) та визначення в центрі пізнання не об'єкту, а свідомості історичних суб'єктів. З використанням цих підходів історія постає як єдність об'єктивного і суб'єктивного, зовнішніх впливів на цивілізації і свідомості (самосвідомості) людей, які цю цивілізацію складають і творять» [2, с. 295-296].

Соціокультурна теорія має за мету не тільки поєднати філософський, соціологічний і культурологічний підходи до аналізу суспільного життя, але і проінтерпретувати історичні форми суспільного життя, обґрунтувати різні системи соціальної комунікації. Культура є самоорганізуючою системою і прагне до результату на базі інформаційних програм. Ці інформаційні програми існують у вигляді людського досвіду, систем освіти, виховання, науки, а у більш глибокій формі це – генетично заковані спадкові програми біологічної популяції, умовно рефлексорні моделі дії організму, тобто програми діяльності, які функціонують як біосоціальні (або соціобіологічні) й орієнтовані на «випереджуюче відбиття» дійсності, на врахування ймовірностей приходу відповідних подій, отже, вони скеровані на пристосування до прогнозованих умов майбутнього. Генеральна властивість будь-якого вияву культури – бути специфічним засобом людської діяльності як у контексті становлення особи, так і універсальним засобом суспільного життя [3, с. 41].

Вкрай важливо для сучасної України зберегти власну етнонаціональну ідентичність, що закладена у специфіці народної та професійної культури, природа якої полягає у пізнанні людиною та спільнотою себе і світу навколо себе. Через скарбниці народного досвіду, народної мудрості, культури, інтелігентності, розвиток освіти тощо твориться нова генерація людей. Бо приналежність до нації вимагає свідомого вибору і певних особистих зусиль. «Національне відродження є не стільки відновленням «забутих традицій», скільки становленням сучасної цивілізації з її ринковою економікою, правовою демократичною державою, громадянським суспільством, високою освіченістю населення» [1].

Українська національна культура виявляє ситуацію культурного розмаїття, коли в межах однієї державної території історично співіснують різні народи, релігії, а буття особистості відображає релігійні чи арелігійні, атеїстичні світоглядно-ментальні настанови. У визначеннях українських філософів, етнографів, культурологів минулого і сьогодення український народ як суб'єкт національної культури має характеристики глибокої

релігійності, яка зумовлена передовсім його національним характером, ментальністю. Досліджуючи дану проблему, фіксуємо процеси ресакралізації, проникнення впливу релігії, церкви у сферу освіти, політики, повсякденності, розвиток християнського вчення про буття людини у філософії, та відтворення у знакових системах українського мистецтва основних моментів цього буття і вчення про нього. У динамічних соціокультурних процесах інтелектуального розвитку суспільства релігійна екзистенціальна проблематика набуває значної актуальності. Інтерпретація духовних імперативів у знакових системах української культури сприяє самоусвідомленню та савизначенню української нації в сучасному світовому модернізаційному процесі, допомагає виявити парадигму актуальних світоглядно-ментальних цінностей, настанов та пріоритетів української спільноти в часі і просторі її буття.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Лекції з історії світової та вітчизняної культури : навч. посіб. [Електронний ресурс]. Вид. 2-ге, перероб. і доп. [за ред. проф. А. Яртися та проф. В. Мельника]. Львів : Світ, 2005. 568 с. URL : <http://readbookz.com/book/210/7897.html>
2. Михальченко М. І. Україна як нова історична реальність : запасний гравець Європи / М. І. Михальченко Дрогобич-Київ : «Відродження», 2004. 488 с.
3. Михальченко М. І. Філософія освіти і соціокультурна теорія / М. І. Михальченко // Філософія освіти. №1. 2005. С. 38–51.